Lietas arhīva Nr. A42-01948-17/23
ECLI:LV:ADRJRIT:2017:1129.A420194817.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2017.gada 29.novembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Rudīte Migla,

piedaloties atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pārstāvei Tatjanai Durovai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. B/ pieteikuma daļā par pienākuma uzlikšanu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru /pers. B/ tiktu piešķirta kaitējuma atlīdzība kā Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekam.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējam /pers. B/1991.gada 8.oktobrī noteikta 2.grupas invaliditāte saistībā ar saslimšanu, kas saistīta ar Černobiļas atomelektrostacijas likvidēšanas darbu veikšanu un 100% darbspēju zaudējumu. Atkārtotu medicīnisko ekspertīzu rezultātā pieteicējam invaliditāte pagarināta. No 1991.gada 8.oktobra pieteicējam piešķirta invaliditātes pensija.

2016.gada 5.decembrī pieteicējs vērsās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – aģentūra vai atbildētāja) par kaitējuma atlīdzības par darbspēju zaudējumu kā Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekam.

Ar aģentūras Rīgas pilsētas Latgales nodaļa 2016.gada 30.decembra lēmumu Nr.16/2464728 (turpmāk – sākotnējais lēmums), pieteicējam atteikts piešķirt kaitējuma atlīdzību, jo pieteicējs saņem invaliditātes pensiju, kas aprēķināta kaitējuma atlīdzības apmērā.

Pieteicējs sākotnējo lēmumu apstrīdēja.

Ar aģentūras 2017.gada 6.marta lēmumu Nr.17/476947 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts daļā par kaitējuma atlīdzības atteikšanu no 2015.gada 5.decembra līdz 2016.gada 31.decembrim, un nolemts piešķirt pieteicējam kaitējuma atlīdzību kā Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekam no 2017.gada 1.janvāra saskaņā ar grozījumiem Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieku un Černobiļas atomelektrostacijas avārijas rezultātā cietušo personu sociālās aizsardzības likumā (turpmāk – Černobiļas AES likums) (*ja aprēķinātās pensijas un kaitējuma atlīdzības kopējā summa būs mazāka nekā līdz 2017.gada 1.janvārim saņemtā pensija, tad turpinās izmaksāt iepriekš saņemto pensiju, kas aprēķināta kaitējuma atlīdzības apmērā*) un lēmumu par to pieņemt līdz 2017.gada septembrim.

[2] Administratīvajā rajona tiesā 2017.gada 23.martā saņemts pieteikums par pienākuma uzlikšanu aģentūrai izdot labvēlīgu administratīvo aktu. Pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Aģentūra nepamatoti norādīja, ka pieteicējs iesniegumu par kaitējuma atlīdzības piešķiršanu nevar sūtīt pa pastu, tādējādi apzināti vilcinoties ar lēmuma pieņemšanu. Pieteicēja iesniegums un pieteikums par kaitējuma atlīdzības piešķiršanu ir izskatāms, piemērojot Černobiļas AES likumu redakcijā, kas bija spēkā līdz 2016.gada 31.decembrim.

[2.2] Aģentūra pārsūdzētā lēmuma 6.punktā pareizi konstatē, ka pieteicējs vēlās izmantot savas tiesības saņemt kaitējuma atlīdzību kā papildus sociālo garantiju no 2015.gada 5.decembra. Šāda iesnieguma iesniegšanu paredz Ministru kabineta 2001.gada 23.augusta noteikumi Nr.378 „Darbā nodarītā kaitējuma atlīdzības aprēķināšanas, finansēšanas un izmaksas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.378). Pieteicējs atbilst Černobiļas AES likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktā un otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem, lai saņemtu kaitējuma atlīdzību.

[2.3] Pieteicējs atsaucas uz Augstākās tiesas 2012.gada 18.jūnija spriedumā Nr.SKA-11/2012 13.punktā un 2013.gada 4.jūnija sprieduma Nr.SKA-304/2013 8.punktā norādīto, ka no Černobiļas AES likuma 10.panta pirmās daļas secināms, ka kaitējuma atlīdzība ir likumdevēja noteikta papildu sociālā garantija Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem, kas zaudējuši darbspējas, un tā piešķirama arī tad, ja persona jau saņem valsts pensiju - vecuma vai invaliditātes pensiju. Turklāt lietā, kurā savas atziņas izteikusi Augstākā tiesa, apstākļi ir salīdzināmi ar pieteicēja gadījumu, proti, personai tāpat kā pieteicējam ir noteikta invaliditātes grupa un darbspēju zaudējums, kuru cēlonis ir saslimšana, kas saistīta ar Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanu, un piešķirta invaliditātes pensija pirms Černobiļas AES likuma spēkā stāšanās. Aģentūra nepamatoti norāda, ka atziņas, kuras izteiktas Augstākās tiesas 2013.gada 4.jūnija spriedumā SKA-304/2013 attiecas tikai uz konkrēto personu, kā arī neizprotama ir aģentūras atsauce uz Administratīvā procesa likuma 350.panta pirmo daļu. Atbildētāja ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma pamatmērķus un Administratīvā procesa likuma 5., 6., 7., 8., 10., 11., 12., 13, 14. pantā reglamentētos administratīvā procesa vispārējos principus.

[2.4] Pieteicējam piešķiramās kaitējuma atlīdzības aprēķins jāveic atbilstoši Černobiļas AES likuma 9.panta pirmajā daļā noteiktajam, piemērojot noteikumos Nr.378 noteikto kārtību un termiņus. Proti, atbilstoši noteikumu Nr.378 17.1.1.apakšpunktam un 20.punktam lēmumu par kaitējuma atlīdzības piešķiršanu pieņem, pamatojoties uz darbinieka pieprasījuma par kaitējuma atlīdzības piešķiršanu, par iepriekšējo laikposmu, bet ne vairāk kā par 12 mēnešiem pirms pieprasījuma iesniegšanas dienas. Konkrētajā gadījumā – no 2015.gada 5.decembra. Tas, ka likumdevējs Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieku un Černobiļas atomelektrostacijas avārijas rezultātā cietušo personu sociālās aizsardzības likuma 9.pantā noteicis, ka minētā kaitējuma atlīdzība piešķirama tādā pašā kārtībā un apmērā kā kaitējuma atlīdzība personām, kuras līdz 1997.gada 1.janvārim ir cietušas nelaimes gadījumā darbā, un tas, ka personai izmaksājamās invaliditātes pensijas apmērs aprēķināts, izmantojot kaitējuma atlīdzības aprēķināšanas noteikumus, nenozīmē, ka persona nepamatoti pretendē uz divām kaitējuma atlīdzībām (*sk. Augstākās tiesas 2013.gada 4.jūnija spriedumu lietā Nr.SKA-304/2013*).

[3] Administratīvajā rajona tiesā saņemtajā paskaidrojumā aģentūra pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt. Paskaidrojumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Sociālās garantijas Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem nosaka Černobiļas likums, kas stājās spēkā 2000.gada 1.janvārī. Tā kā pieteicējam invaliditātes cēloņsakarība ar Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas darbu veikšanu konstatēta 1991.gada 8.oktobrī, t.i., līdz Černobiļas AES likuma spēkā stāšanās dienai, tad invaliditātes pensija viņam tika aprēķināta kaitējuma atlīdzības apmērā. Tajā gadījumā, ja invaliditātes pensijas apmērs, kas aprēķināts saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" normām bija mazāks par kaitējuma atlīdzības apmēru, pensiju piešķīra un izmaksāja atbilstoši darbspēju zaudējuma pakāpei un vidējai darba samaksai, t.i., kaitējuma atlīdzības apmērā. Saskaņā ar Černobiļas likuma Pārejas noteikumu 1.punktu invaliditātes pensijas, kas piešķirtas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai un aprēķinātas kaitējuma atlīdzības apmērā, no 2010.gada 1.jūlija pārrēķina, izmantojot formulu P=90%VSxDZ. Līdz ar to pieteicēja saņemtā invaliditātes pensija kaitējuma atlīdzības apmērā no 2010.gada 1.jūlija tika pārrēķināta un noteikta 280.98 Ls (90%446x70%). Turpmāk pieteicēja invaliditātes pensija tika paaugstināta ar patēriņa cenu indeksiem un kopš 2016.gada 1.oktobra ir 425 *euro*.

[3.3] Saskaņā ar Černobiļas AES likuma 10.panta pirmo daļu vienlaicīgi kaitējuma atlīdzību un valsts pensiju var saņemt Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieki, ja viņu invaliditāte saistīta ar Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanu, kuri saņem invaliditātes, vecuma vai apgādnieka zaudējuma pensiju, kas aprēķināta saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām". Ievērojot iepriekš minēto, secināms, ka pieteicējam tika piešķirta invaliditātes pensija, ņemot vērā Centrālās statistikas pārvaldes aprēķināto mēneša vidējo bruto darba samaksu sabiedriskajā sektorā strādājošajiem un viņa darbspēju zaudējuma pakāpi. Līdz ar to aģentūrai nav tiesiska pamata piešķirt pieteicējam kaitējuma atlīdzību par periodu līdz 2016.gada 31.decembrim, jo viņš saņem invaliditātes pensiju, kas noteikta kaitējuma atlīdzības apmērā, t.i., tā ir aprēķināta saskaņā ar Černobiļas AES likuma pārejas noteikumu 1.punktu un piešķirtais pakalpojums, kura apmērs faktiski sastāv no diviem pakalpojumiem, ir līdzvērtīgs salīdzinājumā ar to personu pakalpojumu apmēru, kas vienlaicīgi saņem divus pakalpojumus (invaliditātes pensiju un kaitējuma atlīdzību).

[3.4] Līdz 2017.gada 1.janvārim Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieku tiesības uz kaitējuma atlīdzību tika noteiktas atkarībā no invaliditātes noteikšanas laika, t.i., pirms vai pēc 2000.gada. Lai sekmētu vienlīdzīgas attieksmes principu, piešķirot sociālo nodrošinājumu minētajām personām neatkarīgi no invaliditātes noteikšana laika, tika izstrādāti un 2016.gada 1.jūlijā publicēti grozījumi Černobiļas AES likumā, kuri stājušies spēkā 2017.gada 1.janvārī. Minēto grozījumu rezultātā tiem Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem, kuriem invaliditāte ir noteikta līdz 2000.gada 1.janvārim un invaliditātes pensija piešķirta kaitējuma atlīdzības apmērā, tad šīs pensijas vietā tiks aprēķināta invaliditātes pensija, kāda tā būtu 2017.gada 1.janvārī, ja to noteiktu no invaliditātes pensijas piešķiršanas dienas saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām" normām un piešķirta kaitējuma atlīdzība. Kaitējuma atlīdzība tiks aprēķināta saskaņā ar Černobiļas AES likuma 9.panta pirmajā daļā (redakcijā no 2017.gada 1.janvāra) norādīto formulu. Ja aprēķinātās pensijas un kaitējuma atlīdzības kopējā summa būs mazāka nekā līdz 2017.gada 1.janvārim saņemtā pensija, tad personai turpinās izmaksāt iepriekš saņemto pensiju, kas aprēķināta kaitējuma atlīdzības apmērā (Černobiļas AES likuma pārejas noteikumu 6.punkts). No 2017.gada 1.janvāra pārrēķināto pensijas un kaitējuma atlīdzības apmēru par periodu no 1.janvāra izmaksās ne vēlāk kā 2017.gada septembrī.

[4] 2017.gada 8.maijā tiesā saņemta pieteicēja pilnvarotās personas atsauksme par aģentūras iesniegtajiem paskaidrojumiem. Papildus pieteikumā norādītajiem argumentiem, atsauksmē tiek norādīts turpmāk minētais.

[4.1] Kā var saprast no paskaidrojumu 9.punkta, aģentūra uzskata, ka pieteicējam invaliditātes pensija nav piešķirta saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām". Minētais ir pretrunā aģentūras paskaidrojumu 6.punktā minētajam, ka pieteicējam invaliditātes pensija aprēķināta, pamatojoties uz likuma „Par valsts pensijām" normām. Šāda nekonsekvence dod pamatu uzskatīt, ka atbildētāja paskaidrojumi ir pretrunīgi, un tie nevar tikt uzskatīti par pierādījumiem un pamatu atbildētāja izdotajam prettiesiskajam aktam. Pieteicējs nepiekrīt, ka pensija viņam nav piešķirta un aprēķināta saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām" normām.

[4.2] Aģentūra pielikumā paskaidrojumiem pievienojusi 1995.gada 20.aprīļa rīkojumu Nr.20/04, no kura izriet, ka pieteicējs, kā darba invaliditātes 2.grupas invalīds (invaliditātes grupa pirmreizēji noteikta 1991.gada 8.oktobrī) ņemts uzskaitē kaitējuma atlīdzības izmaksai 1995.gada 20.aprīlī, pamatojoties uz pieteicēja iesniegumu. Minētais rīkojums apliecina, ka pieteicējam, kā invaliditātes pensijas saņēmējam, papildus kaitējuma atlīdzība ir aprēķināta tikai no 1994.gada 1.janvāra līdz 1995.gada 30.aprīlim. Tādējādi nepamatots ir aģentūras norādītais, ka pieteicējam invaliditātes pensija noteikta kaitējuma atlīdzības apmērā, jo tieši šis minētais rīkojums apliecina, ka kaitējuma atlīdzība ir bijusi papildus atlīdzinājums noteiktajai invaliditātes pensijai, saskaņa ar likumu „Par valsts pensijām".

[4.3] Paskaidrojumos nav norādīts neviens pamatojums, kas liegtu iespēju saņemt gan valsts pensiju (invaliditātes pensiju), gan kaitējuma atlīdzību, neskatoties uz to, kādā kārtībā valsts pensija aprēķināta.

[5] Administratīvajā rajona tiesā 2017.gada 17.maijā saņemti aģentūras papildu paskaidrojumi. Aģentūra norāda, ka pieteicējam 1991.gada 8.oktobrī piešķirtās invaliditātes pensijas izmaksa tika pagarināta, pamatojoties uz atkārtotiem Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (turpmāk – VDEĀVK) lēmumiem. Tā kā pieteicējam invaliditātes cēloņsakarība bija saistīta ar Černobiļas atomelektrostacijas likvidēšanas darbu veikšanu, tad invaliditātes pensija tika aprēķināta kaitējuma atlīdzības apmērā, pamatojoties uz Latvijas Republikas Augstākās Padomes 1991.gada 15.maija lēmumu „Par pasākumiem, kas veicami, lai uzlabotu Černobiļas atomelektrostacijas avārijas rezultātā cietušo Latvijas Republikas iedzīvotāju sociālo stāvokli". Invaliditātes pensijas kaitējuma atlīdzības apmērā tika aprēķinātas nevis saskaņā ar likumā „Par valsts pensijām" noteikto aprēķina kārtību, bet saskaņā ar formulu: PA = 90 % VS x DZ, kur: PA – pensijas apmērs; VS – vidējā darba samaksa – Centrālās statistikas pārvaldes aprēķinātā mēneša vidējā bruto darba samaksa sabiedriskajā sektorā strādājošajiem par iepriekšējo ceturksni un DZ – profesionālo darbspēju zaudējuma pakāpe procentos. Paskaidrojumiem pievienotais 1995.gada 20.aprīļa rīkojums Nr.20/40 nemaina lietas faktiskos apstākļus, jo tas ir rīkojums, kas pievienots lietai sakarā ar piešķiršanas un izmaksas procesa automatizācijas ieviešanu, tāpēc tajā norādītajam tekstam „ņemt uzskaitē kaitējuma atlīdzības izmaksai" ir formāls raksturs, jo pakalpojumi, t.sk., visas manuāli piešķirtās invaliditātes pensijas, kuras bija aprēķinātas kaitējuma atlīdzības apmērā, tika ņemtas uzskaitē, ievadot datus informācijas sistēmā. Līdz ar to tika izveidoti rīkojumi par šo pakalpojumu ņemšanu uzskaitē, tajā skaitā arī minētais rīkojums.

[6] 2017.gada 28.septembrī tiesā saņemti pieteicēja pilnvarotās personas iesniegums (norādīti kā papildinājumi un precizējumi), kurā informē, ka saskaņā ar aģentūras Rīgas pilsētas Latgales nodaļas 2017.gada 28.augusta lēmumu Nr.17/1593320 pieteicējam piešķirta kaitējuma atlīdzība 249,74 EUR mēnesī no 2017.gada 1.janvāra līdz turpmākam. 2017.gada 7.septembrī pieteicējam uz norēķinu kontu tika pārskaitīti 599,66 EUR ar norādi, ka šī summa ir Černobiļas atlīdzība no 2017.gada 1.janvāra līdz 30.septembrim, vēl pārskaitīti 231,95 EUR ar norādi, ka šī summa ir pensija un piemaksa pie pensijas, kā arī pārskaitīts Černobiļas pabalsts 100 EUR. No minētajiem pārskaitījumiem pieteicējs secina, ka pieteicēja pensija ir samazināta aptuveni par 200 EUR un no 2017.gada 1.janvāra ir sākts izmaksāt kaitējuma atlīdzību. Tādējādi pieteicējam nav skaidrs, par kādu pensiju

kaitējuma atlīdzības apmērā atbildētāja norāda savos lēmumos. Pieteicējs atkārtoti izsaka pieteikumā norādīto prasījumu – atcelt pārsūdzēto lēmumu un uzdot aģentūrai izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru no 2015.gada 5.decembra pieteicējam tiktu piešķirta kaitējuma atlīdzība kā Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekam.

[7] 2017.gada 10.oktobrī tiesā saņemts aģentūras papildu paskaidrojums, kurā aģentūra norāda, ka, pamatojoties uz Černobiļas AES likuma grozījumiem, aģentūras Rīgas pilsētas Latgales nodaļa 2017.gada 28.augustā pieņēma lēmumu Nr.17/1593320, ar kuru piešķīra pieteicējam kaitējuma atlīdzību no 2017.gada 1.janvāra. Ņemot vērā, ka pieteicējs nav ievērojis likumā noteikto iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību un minēto lēmumu nav apstrīdējis aģentūras direktorei, aģentūrai nav pamata sniegt paskaidrojumus.

[8] Pieteicēja pilnvarotā persona uz tiesas sēdi nav ieradusies. Tiesā 2017.gada 18.oktobrī saņemts iesniegums, kurā lūgts izskatīt lietu bez viņas klātbūtnes, pamatojoties uz iesniegto pieteikumu, papildinājumiem un precizējumiem, un rakstveida pierādījumiem, kā arī spēkā esošām tiesību un judikatūras normām. Pieteicēja pārstāve norāda, ka pieteikumu, papildinājumus un precizējumus uztur pilnā apjomā (*lietas 67.lapa*).

Uzklausot procesa dalībnieku, tiesa nekonstatē nevienu no Administratīvā procesa likuma 214.panta pirmajā daļā noteiktajiem gadījumiem, kuru dēļ tiesai būtu pienākums atlikt lietas izskatīšanu. Pārbaudot lietas materiālus, tiesa konstatē, ka ir iespējams izskatīt lietu bez pieteicēja pilnvarotās personas klātbūtnes.

[9] Tiesas sēdē aģentūras pārstāve pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un paskaidrojumos tiesai minēto.

Motīvu daļa

[10] Tiesa, izvērtējusi administratīvās lietas materiālus un uzklausījusi procesa dalībnieku paskaidrojumus, secina, ka pieteikums ir daļēji apmierināms.

[11] Saskaņā ar Černobiļas AES likuma (redakcijā līdz 2016.gada 31.decembrim) 1.panta 4.punktu kaitējuma atlīdzība ir Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībniekam vai viņa nāves gadījumā – viņa apgādībā bijušajiem darbnespējīgajiem ģimenes locekļiem piešķiramā naudas summa, kas Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībniekam kompensē ienākumu zaudēšanu sakarā ar darbspējas zaudējumu, bet apgādājamajam – iztikas avota zaudēšanu.

Černobiļas AES likuma 8.panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka tiesības uz kaitējuma atlīdzību ir Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībniekam, kuram ir noteikta invaliditātes cēloņsakarība ar Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas darbu veikšanu.

Atbilstoši Černobiļas AES likuma 9.panta pirmajai daļai kaitējuma atlīdzību šā likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktā minētajām personām piešķir un pārrēķina tādā pašā kārtībā un apmērā kā kaitējuma atlīdzību personām, kuras līdz 1997.gada 1.janvārim ir cietušas nelaimes gadījumā darbā vai kurām ir konstatēta arodslimība.

Turklāt Černobiļas AES likuma 10.panta pirmā daļa noteic, ka Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībnieki, kuriem ir noteikta invaliditātes cēloņsakarība ar minēto darbu veikšanu, vienlaicīgi var saņemt kaitējuma atlīdzību un valsts pensiju, kas piešķirta saskaņā ar likumu "Par valsts pensijām".

Augstākā tiesa līdzīgā lietā, interpretējot iepriekš norādītās tiesību normas, secināja, ka kaitējuma atlīdzība ir likumdevēja noteikta papildu sociālā garantija Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībniekiem, kas zaudējuši darbspējas, un tā piešķirama arī tad, ja persona jau saņem valsts pensiju – vecuma vai invaliditātes pensiju. Tas, ka likumdevējs Černobiļas AES likuma 9.pantā noteicis, ka minētā kaitējuma atlīdzība piešķirama tādā pašā kārtībā un apmērā kā kaitējuma atlīdzība personām, kuras līdz 1997.gada 1.janvārim ir cietušas nelaimes gadījumā darbā, un tas, ka konkrētajā lietā pieteicējam izmaksājamās vecuma pensijas apmērs atbilst sākotnēji noteiktajam invaliditātes pensijas apmēram, kas aprēķināts, izmantojot kaitējuma atlīdzības aprēķināšanas noteikumus, nenozīmē, ka pieteicējs nepamatoti pretendē uz divām kaitējuma atlīdzībām. Izsekojot tiesiskā regulējuma vēsturiskajai attīstībai, secināms, ka likumdevējs abām izmaksām, kuru vienlaicīgu saņemšanu noteic Černobiļas AES likuma 10.panta pirmā daļa, ir paredzējis līdzīgus noteikumus to apmēra aprēķināšanā (*sk. Augstākās tiesas 2012.gada 18.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-11/2012 13.punktu*).

[12] Lietā nav strīda, ka pieteicējam 1991.gada 8.oktobrī noteikta invaliditāte ar 100% darbspēju zaudējumu un saslimšana saistīta ar piedalīšanos Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas darbos. Atkārtotu medicīnisko ekspertīžu rezultātā invaliditāte tika regulāri pagarināta. 2001.gada 12.jūnijā VDEĀK pieteicējam noteica 3.grupas invaliditāti un 50% darbspēju zaudējumu, 2003.gada 8.jūlijā 55% darbspēju zaudējumu, kopš 2006.gada 16.jūnija pieteicējam noteikta 2.grupas invaliditāte un 70% darbspēju zaudējums bez atkārtotas izmeklēšanas termiņa norādes *(lietas 32.-37.lapa)*.

Pieteicējam no 1991.gada 8.oktobra piešķirta invaliditātes pensija, kas aprēķināta un izmaksāta kaitējuma atlīdzības apmērā.

No aģentūras paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējam invaliditātes pensija saskaņā ar Augstākās Padomes 1991.gada 15.maija lēmuma 3.punktu tika aprēķināta (vēlāk pārrēķināta) pamatojoties uz likuma „Par valsts pensijām" normām, Latvijas Republikas Augstākās Padomes 1991.gada 15.maija lēmumu „Par pasākumiem, kas veicami, lai uzlabotu Černobiļas AES avārijas rezultātā cietušo Latvijas Republikas iedzīvotāju sociālo stāvokli" un Ministru kabineta 1997.gada 30.decembra noteikumu Nr.441 „Noteikumi par darbā nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu" (Ministru kabineta 1998.gada 18.augusta noteikumu Nr.308 redakcija) 38.1., 38.2. punktu pēc formulas: PA = 90 % VS x DZ, kur: PA - pensijas apmērs; VS - vidējā darba samaksa - Centrālās statistikas pārvaldes aprēķinātā mēneša vidējā bruto darba samaksa sabiedriskajā sektorā strādājošajiem par 2010. gada 1 ceturksni (Ls 446) un DZ - profesionālo darbspēju zaudējuma pakāpe procentos.

Tātad pieteicējam tika piešķirta invaliditātes pensija, pamatojoties uz likuma "Par valsts pensijām" normām, bet tās aprēķinā (apmēra noteikšanā) izmantotas citas tiesību normas, nevis likuma "Par valsts pensijām" normas (formulas).

Savukārt pēc Černobiļas AES likuma spēkā stāšanās dienas, 2000.gada 1.janvārī, pieteicējam nekad nav piešķirtas tiesības uz kaitējuma atlīdzību, kāda viņam pienākas vienlaicīgi ar valsts pensiju (invaliditātes vai vecuma pensija), kā tas noteikts minētā likuma 10.panta pirmajā daļā.

Augstākā tiesa iepriekš minētajā lietā, izvērtējot tiesisko regulējumu, secinājusi, ka no šī tiesiskā regulējuma neizriet, ka invalīdiem – Černobiļas AES avārijas seku likvidatoriem, invaliditātes pensijas vietā būtu piešķirta kaitējuma atlīdzība, bet gan tas, ka minētājām personām piešķirtā invaliditātes pensija ir aprēķināma nevis pēc likuma "Par valsts pensijām" noteiktās formulas, bet gan kā papildu sociālā garantija pēc noteikumiem, kas noteikti kaitējuma atlīdzības aprēķināšanai (*sk. turpat 12.punktu*).

[13] Tiesa konstatē, ka no tiesību normām un Augstākās tiesas atziņām izriet, ka kaitējuma atlīdzība ir papildu sociālā garantija Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībniekam, kuram ir noteikta invaliditātes cēloņsakarība ar Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas darbu veikšanu (kuri zaudējuši darbspējas), un valsts pensija (invaliditātes vai vecuma pensija) neietver kaitējuma atlīdzību, bet tā piešķirama arī tad, ja persona saņem arī

valsts pensiju.

Ņemot vērā minēto, iestādes atteikums pieteicējam piešķirt kaitējuma atlīdzību kā Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībniekam, jo pieteicējs saņem valsts pensiju kaitējuma atlīdzības apmērā, nav tiesisks.

Ievērojot to, ka lietā nav strīds, ka pieteicējs atbilst Černobiļas AES likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktajam subjektu lokam (ir Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībnieks, kuram ir noteikta invaliditātes cēloņsakarība ar Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas darbu veikšanu), aģentūrai uzdodams pienākums izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu – piešķirt kaitējuma atlīdzību, pamatojoties uz Černobiļas AES avārijas likuma 10.panta pirmo daļu.

[14] Černobiļas AES likuma 9.panta pirmajā daļā noteikts, ka kaitējuma atlīdzību piešķir un pārrēķina tādā pašā kārtībā un apmērā kā kaitējuma atlīdzību personām, kuras līdz 1997.gada 1.janvārim ir cietušas nelaimes gadījumā darbā vai kurām ir konstatēta arodslimība. Tātad atbilstoši šai tiesību normai ir jāveic pieteicējam piešķiramās kaitējuma atlīdzības aprēķins, piemērojot noteikumos Nr.378 noteikto kārtību un termiņus. Proti, atbilstoši šo noteikumu Nr.378 17.1.1.apakšpunktam un 20.punktam lēmumu par kaitējuma atlīdzības piešķiršanu pieņem, pamatojoties uz pieprasījuma par kaitējuma atlīdzības piešķiršanu par iepriekšējo laikposmu, bet ne vairāk kā par 12 mēnešiem pirms pieprasījuma iesniegšanas dienas.

No lietas materiāliem konstatējams, ka pieteicējs iestādē par kaitējuma atlīdzības piešķiršanu vērsās ar 2016.gada 5.decembra iesniegumu (*lietas 38.lapa*).

Ievērojot minēto, kaitējuma atlīdzība ir aprēķināma un izmaksājama par laikposmu no 2015.gada 5.decembra līdz 2016.gada 31.decembrim.

[15] No 2017.gada 1.janvāra pieteicējam piešķirts kaitējuma atlīdzinājums kā Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas dalībniekam, kuram ir noteikta invaliditātes cēloņsakarība ar Černobiļas AES avārijas seku likvidēšanas darbu veikšanu.

2017.gada 28.septembrī tiesā saņemtajos pieteikuma papildinājumos pieteicējs pauž neapmierinātību par kopējo saņemtā atlīdzinājuma un pensijas apmēru un atkārtoti uztur prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu.

No 2017.gada 1.janvāra kaitējuma atlīdzinājums pieteicējam piešķirts, pamatojoties uz aģentūras Rīgas pilsētas Latgales nodaļa 2017.gada 28.augusta lēmumu Nr.17/1593320 *(lietas 55.lapa)*.

Ja pieteicēju neapmierināja piešķirtā kaitējuma atlīdzības lielums, 2017.gada 28.augusta lēmums Nr.17/1593320 bija jāapstrīd aģentūras direktoram. Tādejādi attiecībā uz 2017.gada 28.augusta lēmumu Nr.17/1593320 pieteicējs nav ievērojis lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtību un saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 278.panta pirmās daļas 1.punktu pieteikuma papildinājumi ir jāatstāj bez izskatīšanas.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 281.pantam, ja pieteikums atstāts bez izskatīšanas, pieteicējs var no jauna iesniegt pieteikumu tiesā, ievērojot likumā noteikto kārtību.

[16] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu. Pieteicējs par pieteikuma iesniegšanu tiesā ir samaksājis valsts nodevu 30 *euro* apmērā *(lietas 7.lapa)*.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu, un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13.punktu valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc pieteicēja iesnieguma saņemšanas iestādē no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251.pantu, 278.panta pirmās daļas 1.punktu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

uzlikt par pienākumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru /pers. B/ tiktu piešķirta kaitējuma atlīdzība kā Černobiļas atomelektrostacijas avārijas seku likvidēšanas dalībniekam par laikposmu no 2015.gada 5.decembra līdz 2016.gada 31.decembrim.

Piespriest no atbildētājas Latvijas Republikas par labu /pers. B/, personas kods:/personas kods/, samaksāto valsts nodevu 30 euro.

Atstāt bez izskatīšanas pieteikuma papildinājumus par piešķirtā kaitējuma atlīdzības lielumu no 2017.gada 1.janvāra.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese R.Migla